

LIBRIS

We know
books

E. T. A. HOFFMANN

Spărgătorul de nuci

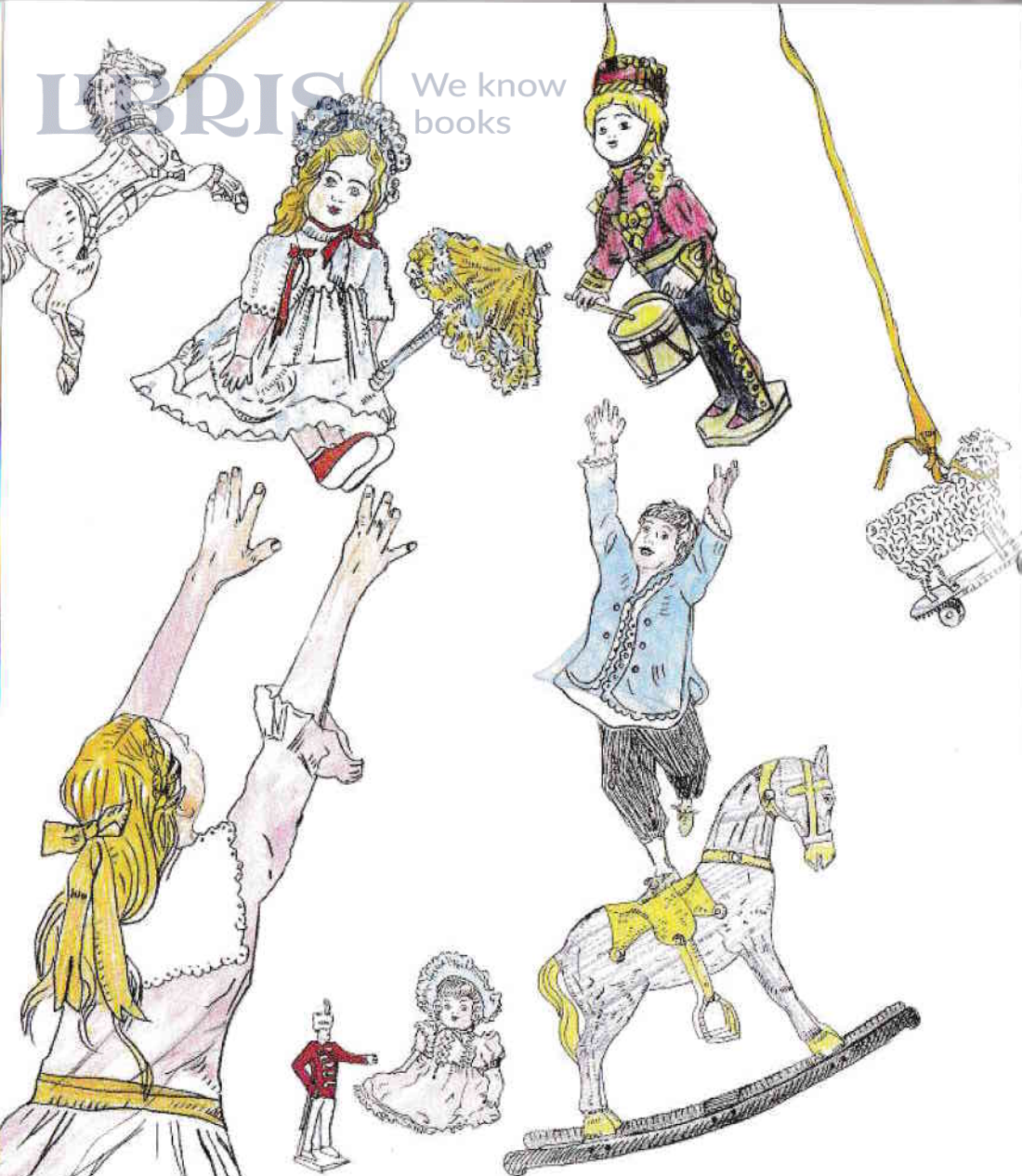
Adaptare radiofonică de Silvia Kerim

Ediție ilustrată de Carmen Acsinte

Ediția a II-a

EDITURA CASA RADIO

București, 2021

E.T.A. Hoffmann

SPĂRGĂTORUL DE NUCI

Darurile	p. 6
Ocrotitul	p. 12
Minunății	p. 18
Bătălia	p. 29
Boala	p. 34
Basmul despre nuca cea cu coaja tare	p. 39
Urmarea basmului despre nuca cu coaja tare	p. 47
Sfârșitul basmului despre nuca cea cu coaja tare	p. 52
Unchiul și nepotul	p. 62
Victoria	p. 66
Împărăția păpușilor	p. 76
Capitala	p. 81
Încheiere	p. 92

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

HOFFMANN, E.T.A.

Spărgătorul de nuci / E.T.A. Hoffmann; adapt. radiofonică de Silvia Kerim; ed. il. de Carmen Acsinte. - Ed. a II-a reviz.. - București: Casa Radio, 2021

ISBN 978-606-083-010-8

I. Kerim, Silvia (adapt.)

II. Acsinte, Carmen (il.)

821.112.2

087.5

Text stabilit după volumul E.T.A. Hoffmann,
Spărgătorul de nuci, Editura Tineretului, București, 1960.
În limba română de G. Gusti.

CD incorporat

Nr. catalog: 518 ADD

ÎN AJUNUL CRĂCIUNULUI, cât era ziua de lungă, copiilor medicului consilier Stahlbaum nu le era deloc îngăduit să intre în odaia de mijloc și cu atât mai puțin alături, în salon. Strânși unul într-altul, Fritz și Maria ședeau ghemuiți într-un ungher al cămăruței din fund. Se întunecase de-a binelea și pe copii îi cuprinsese teama, căci, așa cum se întâmpla de obicei în această zi, au fost lăsați fără lumină.

Pe șoptite, Fritz dezvălui surioarei sale (care abia împlinise șapte ani) cum că în odăile încuiate ar fi auzit, încă dis-de-dimineată, foșnete, hârșâieli și ușoare pocnete, și că nu de mult s-ar fi strecurat în casă un om mărunț și tare misterios, purtând sub braț o cutie mare. Despre acesta, el știe însă foarte bine că nu e altul decât nașul Drosselmeier. De bucurie, Maria bătu din palmele-i mici și strigă:

– Ce minunăție o mai fi născocit pentru noi nașul Drosselmeier?!

Consilierul de curte Drosselmeier nu era un bărbat frumos; mic și sfrijit, avea un obraz adânc brăzdat, un mare plasture negru în locul ochiului drept și păr deloc, din care pricină purta o foarte frumoasă perucă albă – care, ce credeți, era de sticlă, o adevărată operă de artă. De altfel, nașul însuși era un maestru în felul său; se pricepea până și la ceasuri, ba știa chiar să le și facă. Atunci când la Stahlbaum acasă

se îmbolnăvea una din frumoasele pendule și nu mai voia să cânte, venea nașul Drosselmeier, își scotea peruca de sticlă, dezbrăca hăinuța lui galbenă și-și punea un sort albastru. Apoi scormonea ceasul cu unelte atât de ascuțite, încât pe micuța Maria o cuprindea o adevărată jale. Dar asta nu-i pricinuia niciun rău pendulei, dimpotrivă, ea se înviora și începea îndată să zbârnâie, să bată și să ticăie veselă, spre bucuria tuturor.

Ori de câte ori venea, nașul avea în buzunar câte ceva pentru copii, ba un omuleț caraghios ce-și rostogolea ochii și făcea plecăciuni, ba o cutie din care sărea o păsărică, ba altele. De Crăciun, însă, el meșterea de obicei cu multă trudă o operă de artă atât de prețioasă încât, deși o dăruia copiilor, părinții grijului o luau de îndată în păstrare.

– Ce minunăție o mai fi făcut nenea Drosselmeier pentru noi?! exclamă Maria.

Fritz era de părere că de data asta nici n-ar putea fi vorba de altceva decât de o cetate în care tot felul de soldați tare chipeși au să mășăluiască încoace și încolo și au să facă instrucție. Apoi, au să vină alți soldați, care au să încerce să se strecoare în cetate, iar soldații dinăuntru au să tragă vitejește cu tunurile, așa de tare de o să se cutremure pământul.

– Nu, nu, îl întrerupse Maria, nașul mi-a vorbit de o grădină frumoasă. Acolo se află un lac mare, pe care alunecă lebede minunate, cu salbe de aur la gât și cântă cele mai încântătoare melodii. Pe urmă, o fetiță vine din parc la marginea lacului, cheamă lebedele și le hrănește cu marțipan dulce.

– Lebedele nu mănâncă marțipan, i-o tăie Fritz, și un parc întreg nu poate să facă nici măcar nenea Drosselmeier.

Apoi continuă:

– De fapt, nu prea ne alegem cu mare lucru din jucăriile lui; ni le iau de îndată ce le primim; așa că cele dăruite de tata și de mama îmi sunt mult mai dragi, fiindcă măcar le putem păstra și putem face ce vrem cu ele.

Apoi copiii făcură tot soiul de presupuneri în legătură cu jucăriile pe care aveau să le primească.

Maria era de părere că mamsel Trudchen, păpușa cea mare, s-a schimbat mult, căci, mai stângace ca oricând, cade în fiecare clipă pe podea, rămânând totdeauna cu câte o urmă urâtă în obraz; cât despre curățenia rochițelor, nici să nu mai vorbim – muștrările cele mai aspre nu mai ajută la nimic.

În schimb, Fritz o încredință că ar trebui să-și întrească herghelia cu un roib zdravăn și că trupelor sale le lipsește cu desăvârșire cavaleria, lucru, de altfel, bine cunoscut de tata.

De bună seamă, copiii știau că părinții le cumpăraseră tot felul de daruri frumoase, pe care acum le pregăteau pentru ei. Micuța Maria rămase pe gânduri în vreme ce Fritz mormăi:

– Eu totuși aș vrea niște husari și un roib!

Se întunecase de-a binelea. Lipiți unul de altul, Fritz și Maria nu îndrăzneau să mai rostească nici un cuvânt. În clipa aceea răsună limpede un sunet cristalin: cling-cling, cling-cling. Ușile săriră în lături și din odaia cea mare năvăli o lumină atât de puternică, încât copiii rămaseră încremeniți în prag, exclamând uimiți: „A!”

Tata și mama se îndreptară spre ușă și, luându-i pe copii de mână, le spuseră:

– Veniți, hai veniți, dragi copii!

MĂ ADRESEZ ȚIE, mult iubite cititor sau auditor Fritz, Theodor, Ernst ori cum te-oi fi chemând și te rog să-ți aduci aminte cât mai bine de ultimul tău pom de Crăciun, împodobit sărbătorește cu fel de fel de daruri. De bună seamă că atunci îți vei putea închipui cum copiii s-au oprit în prag, muți de uimire, cu ochi strălucitori, și cum de-abia după un răstimp Maria a izbutit să exclame, oftând adânc:

– Vai, ce frumos, vai, ce frumos!

Iar Fritz încercă cu mult succes câteva tumburi.

E drept că și copiii fuseseră, desigur, foarte cuminți și ascultători în tot cursul anului, căci niciodată nu au primit atâtea lucruri frumoase și încântătoare ca acum.

Bradul înalt de pe masa din mijlocul camerei gemea de mere aurite și argintate, iar pe toate ramurile crescuseră, asemenea mugurilor și bobocilor, migdale zaharisite, bomboane poleite și tot soiul de alte dulciuri îmbietoare. Dar ce avea mai frumos bradul minunat erau sutele de lumânările, sclipind ca stelele în ramurile sale, iar el însuși, iluminându-se și luminând, îmbia prietenos copiii să-i culeagă bobocii și fructele. În jurul pomului, toate străluceau în culorii vii, încântătoare – și erau atâtea... cine le-ar fi putut zugrăvi!

Maria zări păpuși grațioase, tot felul de scule mici, îngrijit lucrate, dar, dintre toate, lucrul cel mai atrăgător era o rochiță de mătase, frumos împodobită cu panglici de toate culorile, atârnată în așa fel pe umeras, în fața Mariei, încât fetița o putea privi din toate părțile, lucru pe care de altfel îl făcu pe dată, exclamând mereu:

– O, frumoasa, draga mea rochiță! Și pe asta am s-o pot îmbrăca, am s-o îmbrac chiar eu?!

Între timp, înconjurând de trei-patru ori masa, Fritz încercase în galop și în trap noul roib, pe care îl găsisese, într-adevăr, înșeuat lângă pom. Descălecând, spuse că roibul ar fi o bestie sălbatică, dar, nu face nimic, o să știe el să-l strunească. Apoi trecu în revistă noul escadron de husari îmbrăcați tare mândru, în aur și roșu, purtând arme numai de argint și călărind niște cai albi, atâta de strălucitori, încât mai că te puteai gândi că și ei sunt de argint curat.

Ceva mai potoliți, copiii tocmai voiau să se repeadă la cărțile cu poze, gata deschise ca ei să poată privi tot soiul de flori frumoase, de oameni, ba chiar și copii drăguți și jucăuși – toate înfățișate atât de firească, de ziceai că trăiesc și vorbesc cu adevărat. Da, copiii tocmai aveau de gând să se repeadă la aceste cărți minunate, când clopoțelul mai sună o dată.

Ei știau că acum nașul Drosselmeier le va împărți daruri și alergară la masa așezată lângă perete. Paravanul după care nașul stătuse atâta vreme ascuns a fost repede dat la o parte. Și ce le-a fost dat copiilor să vadă!

Pe o pajiște verde, presărată cu flori multicolore, se înălța un castel fermecător, cu ferestre argintii și turnuri de aur. În cameră plutea cântul sfios al unui *carillon*. Ușile și ferestrele castelului se deschiseră, lăsând să se vadă cum se plimbă prin săli perechi pe cât de mici, pe atât de grațioase, domni purtând pălării cu pene și doamne cu rochii lungi cu trenă. În sala din mijloc, ce părea cuprinsă de flăcări – de atâtea lumânările care ardeau în candelabrele lor de argint –, copii în hăinuțe și rochițe scurte se-nvâteau în ritmul melodiei. Un domn, cu o manta ca smaraldul, privea

know
S

WIKI
we know
books

deseori printr-o fereastră, făcea semne cu mâna și dispărea din nou. Însuși nașul Drosselmeier, nu mai mare decât degetul mic al tatii, apărea din când în când jos, la ușa castelului, și intra iar înăuntru.

Proptit cu coatele pe masă, Fritz a privit o vreme frumosul castel și figurinele care se plimbau și dănuiau și zise apoi:

– Nene Drosselmeier! Lasă-mă și pe mine să intru o dată în castelul tău!

Consilierul de curte îl lămurii că aceasta ar fi peste putință. Avea și dreptate, căci Fritz era nesăbuit: auzi, să intre într-un castel care, cu turnurile sale aurite cu tot, nu era nici cât el de înalt! Și Fritz recunoscuse acest lucru. Dar după o vreme în care, mereu în același chip, doamnele și domnii se plimbau de colo-colo, copiii se jucau, omul ca smaraldul privea prin aceeași fereastră, nașul Drosselmeier ieșea pe aceeași ușă, Fritz strigă nerăbdător:

– Nene Drosselmeier, hai, ieși o dată și pe ușa de colo!

– Asta nu se poate, dragă Fritz, îi răspunse consilierul de curte.

– Ei, atunci fă-l o dată, continuă Fritz, fă-l o dată pe omul verde care se uită afară să se plimbe cu ceilalți.

– Nici asta nu-i cu putință, răspunse din nou consilierul de curte.

– Atunci să coboare copiii, strigă Fritz, vreau să-i privesc mai de aproape.

– Ei, toate astea sunt cu neputință, zise Drosselmeier, pierzându-și răbdarea, așa cum a fost făcută, așa trebuie să rămână mașinaria.

– Așa-a-a?! se miră Fritz lungind vorba. Toate astea nu sunt cu putință? Ascultă, nene Drosselmeier, dacă flecușetele tale cele împopoțonate, din castel, nu sunt în stare să facă altceva decât mereu și mereu același lucru, atunci nu fac nici două parale

și nu prea mă omor eu după ele. Nu. Atunci îmi sunt mai dragi husarii mei. Aștia trebuie să mărșăluiască înainte și înapoi, după cum vreau eu, și nici nu stau închiși în vreo casă.

Zicând acestea, o zbughi la pomul de Crăciun, puse escadronul său de cavalerie să tropăie de colo până colo, să facă întoarceri, șarje și să tragă cu pușca după pofta inimii sale. Maria se îndepărtase și ea, tiptil. Se săturase repede privind păpușile cum se plimbau întruna în castel, dar, fiind mai ascultătoare și mai bună, nu voise s-o arate atât de fâțiș ca fratele ei.

Cam supărat, consilierul de curte spuse părinților:

– O operă atât de măiestră nu e de nasul unor copii neînțelecători. O să-mi împachetez iar castelul.

Dar mama se apropie de el și îl rugă să-i arate interiorul mașinăriei și iscusitul angrenaj, chibzuit cu cea mai mare iscusință, prin care erau puse în mișcare micile păpuși. Consilierul desfăcu și apoi refăcu totul. În felul acesta, el se înveseli iarăși și dăruie copiilor câțiva omuleți cafenii, cu fețele, mâinile și picioarele aurite. Spre bucuria lui Fritz și a Mariei, erau cu toții din Thorn și miroseau foarte plăcut și îmbietor a turtă dulce. Sora lor, Luise, îmbrăcase, la dorința mamei, frumoasa rochie pe care o căpătase și era tare dragălașă. Când i se ceru să-și pună și ea rochița, Maria răspunse că ar mai vrea să privească puțin. Acest lucru i-a fost îngăduit cu dragă inimă.

DE FAPT, MARIA nici nu avea de gând să se despartă de pomul de Crăciun din pricina unui lucru pe care nu-l descoperise din prima clipă. După plecarea la instrucție a husarilor lui Fritz, care până atunci stătuseră cu arma pentru onor, la piciorul bradului ieșise la iveală un omuleț grozav, care până atunci se ținuse modest și liniștit deoparte, de parcă ar fi așteptat răbdător să-i vină și lui rândul.

E drept că înfățișarea sa lăsa mult de dorit. Trecând peste faptul că trupul puternic, ceva cam lung, nu se prea potrivea cu piciorușele sale mici și subțiri, avea și un cap care părea mult prea mare. Îl schimba însă în bine îmbrăcămintea cochetă, ce lăsa să se întrevadă un om de gust și de cultură. Purta o strălucitoare tunică de husari, violetă, foarte frumoasă, cu multe firețuri și nasturi de culoare albă, pantaloni de același fel și cele mai mândre cizmulite încălțate vreodată de vreun student, ba chiar și de un ofițer. Ele îi veneau ca turnate pe picioarele fine, de ziceai că i le-a pictat cineva. Ciudat era totuși că la asemenea îmbrăcăminte își atârname la spate o manta îngustă, țeapănă, ce părea de lemn, și-și pusese pe cap o pălărie de miner. Dar Maria se gândi că nenea Drosselmeier purta și el o manta foarte proastă și o pălărie fistichie, și era, cu toate acestea, un naș foarte bun.

Ea mai socoti că nenea Drosselmeier, chiar dacă ar fi la fel de dichisit, tot n-ar arăta așa de drăguț ca prichindelul acela. Și privindu-l o dată și încă o dată pe omulețul simpatic, îndrăgit de la prima vedere, Maria își dădu seama de-a binelea câtă blândețe era întipărită pe chipul său. Ochii lui verzi, spălăciți, puțin cam prea mari și bulbucați, revărsau numai prietenie și bunăvoință. De minune îl prindea și

barba moale de bumbac alb, bine pieptănată, ce-i îmbrăca bărbia, căci ea lumina și mai mult zâmbetul duios pe buzele sale roșii.

– O, tăticule! exclamă în sfârșit Maria. O, tăticule, al cui o fi omulețul acela drăgălaș de lângă pom?

– Acela, răspunse tatăl, acela, fetița mea, va trebui de acum încolo să lucreze vârtos pentru voi toți. El o să vă spargă nucile tari și-ți aparține deopotrivă ție, lui Fritz și Luisei.

Și zicând acestea, tatăl îl luă cu grijă de lângă brad și, îndată ce-i ridică mantaua de lemn, omulețul căscă o gură mare, mare de tot, descoperind două șiruri de dinți albi și ascuțiți. La îndemnul tatălui, Maria vârî o nucă înăuntru și – crac! – omul o sparse. Cojile se risipiră, iar Maria rămase cu miezul dulce în mână. Fiecare din voi, precum și Maria, ar trebui să știți că omulețul grațios se trăgea din neamul spărgătorilor de nuci și că se-ndeletnicea cu meseria înaintașilor săi.

Maria chicoti de bucurie, și atunci tatăl îi spuse:

– Draga mea, de vreme ce amicul Spărgător-de-Nuci îți place atât de mult, ți-l las mai ales ție să-l îngrijești și să-l aperi, fără să uiți însă că și Luise și Fritz au asupra lui aceleași drepturi ca și tine.

Maria îl luă de îndată de braț și-l puse să spargă nuci, dar alese pe cele mai mici pentru ca omulețul să nu fie silit să caște gura mare, ceea ce, la drept vorbind, nici prea bine nu-i stătea. Mariei i se alătură Luisa, amicul Spărgător-de-Nuci trebuind acum s-o slujească și pe ea. Părea că o face cu plăcere, deoarece zâmbea într-una foarte prietenos. Între timp, obosit de atâta instrucție și călărie și auzind hazul celorlalți, Fritz veni în grabă lângă surorile sale, râzând din inimă de omulețul